

HUIVERINGWEKKEND was de achtergrond van de veelomvattende oefening van de 102 Geneeskundige groep, die zich onder leiding van kolonel-arts H. van Nouhuys, in de derde week van november afspeelde op de besneeuwde Oirschotse heide. Het ging hierbij om een gelukkig maar zelden in de praktijk toegepaste facet van de moderne oorlogvoering, nl. de chemische oorlog. In de tweede wereldoorlog hebben de partijen zich hier nimmer aan gewaagd, evenmin als in de Koreaanse strijd. Toch is het helaas noodzakelijk de geneeskundige eenheden ook in dit opzicht paraat te houden en de troep te oefenen in beschermingsmaatregelen wanneer ooit een tegenstander strijdgassen zou gebruiken. En dit was het doel van de oefening „Sarina Sirene” waarbij honderden militairen van de geneeskundige dienst in actie kwamen.

IN de vroege morgen van 21 november trokken de mannen van het 16 Painfbat over de hun maar al te goed bekende Oirschotse heide in de richting van de Oirschotse dijk. Ze zouden juist losstormen op een daar pro memorie verschanste vijand, toen zij werden verrast door enkele laagvliegende vijandelijke straalja-

Deze kleding geeft geen blijvende bescherming, maar biedt voldoende beveiliging om werkzaamheden in besmet terrein te verrichten.

Als vormloze groene verhogingen lagen deze mannen onder de beveiligende kunststof, trokken liggend overlaarzen en handschoenen aan, zetten hun gasmaskers op,

De polyester overgooier wordt vastgemaakt

Oirschotse Heide was toneel van

gers die een sproei-aanval met vloeibaar zenuwgas uitvoerden.

Met het oog op de weersomstandigheden kwamen de vliegtuigen niet laag over, lichtkogels gaven in plaats daarvan dit fatale ogenblik aan, waarmee in feite de oefening voor de geneeskundige eenheden begon.

Natte sneeuw ritselde op dat moment op berken, dennen en op de wilde heidevegetatie van het oefenterrein en er was weinig fantasie voor nodig om zich in te denken dat in plaats van deze onschuldige kristallen levensgevaarlijk vloeibaar zenuwgas hier in wolken omhoog kwam.

De infanteristen in het besmette terrein probeerden zich zo goed en kwaad als het ging te beschermen door onmiddellijk hun daartoe meegebracht grondzeil als overgooier te gebruiken en onder beschutting van dit afdakje het gasmasker op te zetten, waarbij het wapen zo lang tussen de voeten werd gelegd. Zo bleef men het einde van de bui afwachten, terwijl met huidontsmettingspoeder eventueel op de onbeschermdede huid gevallen druppels werden geneutraliseerd.

Nieuwe polyester overgooier

INMIDDELS zag men enkele zich in het oefenterrein bevindende militairen van het geneeskundig peloton van 16 Painfbat zich hullen in een nieuwe lichtgroen gekleurde polyester overgooier, die thans bij de ABC-school in beproeving is.

Dpl. sold. Mulkens wordt ontsmet in de „vuile” bhp

Van luit.-arts Ramselaar krijgt hij daarna een atropine-injectie

staken hun hoofd in de capuchon en kwamen dan als wonderlijke figuren uit een andere wereld overeind. Met draagbaren trokken zij er op uit om getroffenen in veiligheid te brengen. Personeel van de ABC-ploegen der stafie trok buiten het besmette terrein de polyesterkleding aan en reed met de gewondenjeeps naar het getroffen gebied, waar de mannen van het geneeskundig peloton hun al tegemoet kwamen met gaszieken.

Zo arriveerden dus de eerste slachtoffers van de gasaanval in de door het geneeskundig peloton van 16 Painfbat op gasvrij terrein ingerichte bataljonshulp post (bhp).

Vuile en schone afdeling

DEZE was verdeeld in een „vuile” en een „schone” afdeling. Alle „conventionele” gewonden konden rechtstreeks naar de schone bhp worden vervoerd, de gasgewonden kwamen eerst in de vuile

AAN OMVANGRIJKE GENEESKUNDIGE OEFENING NAM OOK EEN DUITSE EENHEID DEEL

bhp, waar ze zich onmiddellijk van hun besmette kleding moesten ontdoen, waarna ze, poedelnaakt, met warm water en zeep verder werden ontsmet, en indien nodig atropine-injecties kregen toegediend. Het warme water werd geleverd door de watertrailer van de stafie waaraan provisorisch een verhitter en een douche-installatie was gekoppeld. Militairen van de stafie boden daarbij de behulpzame hand.

Snel selecteren, snel helpen en afvoeren, dan wel onmiddellijk afvoeren naar een hoger echelon was het parool in deze bhp, welke onder leiding stond van luitenant-arts Ramselaar.

Dpl. sold. Lensen wordt in de Duitse verbandplaats ontsmet

Bij deze oefening werd ook een aantal conventionele gewonden ingeschakeld, met goed nagebootste kwetsuren, aan wie zowel in de schone bhp van 16 Painfbat als in de elders ingerichte ahp van 12 Afd-va de eerste hulp werd geboden. Van hier reden de gewondenjeeps naar de volgende schakel in de geneeskundige ketting nl. de verzamelplaatsen, onder commando van resp. kapitein-arts Struyk en kapitein-arts Halewijn, langs de Oischotsedijk ingericht door de militairen van 51 Gnkbat, die voor herhalingsoefeningen waren opgeroepen.

Hier werden de doorstromende patiënten gecontroleerd, indien nodig werd opnieuw geneeskundige behandeling toegepast, waarna zij, die een verder vervoer zouden kunnen doorstaan, met ziekenauto's naar een der beide langs het Wilhelminakanaal ingerichte verbandplaatsen werden gebracht.

Duitse verbandplaats

EEN verbandplaats was ingericht door 11 Gnkbat, de andere door een compagnie van het geneeskundig bataljon,

„Conventionele” gewonden van 16 Painfbat in de Duitse verbandplaats

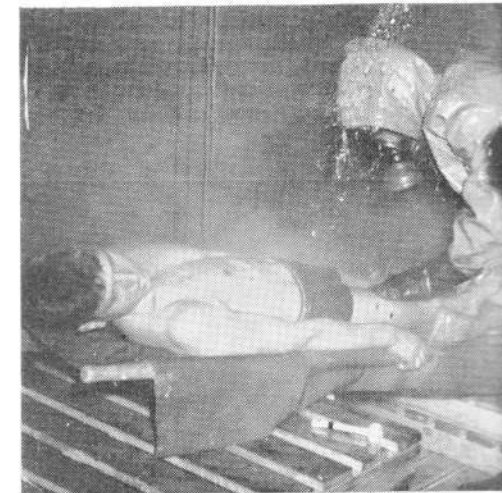
wanneer straks bij ons de AMX wordt afgeleverd, bij de geneeskundige eenheden eveneens enkele van deze gepantserde voertuigen voor vervoer van gewonden uit de voorste lijn in te delen.

dag (toen de oefening werd herhaald) opnieuw te worden ingeschakeld. De onderlinge afstanden der verschillende militair-geneeskundige inrichtingen werden bij deze oefening gemakshalve sterk ingekort, waardoor men het voordeel verkreeg dat de talrijke bezoekers zonder grote afstanden te moeten overbruggen een goede indruk van het geheel kregen. Personeel van 101 Marbat onder commando van kornet van Gent zorgde voor een goed verloop van het drukke verkeer met gewondenjeeps en ziekenauto's op de niet altijd even goed gebaande wegen in het oefengebied.

Vele militairen en ook civiele belangstellenden kwamen de oefening bekijken. Onder hen was de Inspecteur Militair Geneeskundige Dienst, generaal-majoor-arts Dr. H. J. v. d. Giessen en zijn chef van de staf kolonel A. R. H. Pino, brigade-generaal-arts W. P. Blokpoel, adj. Inspecteur M. G. D. generaal-majoor G. H. Christan, C-5 Div. R.

Van boven naar beneden:

Sgt. Verslijen (gewond) in de Duitse verbandplaats in gesprek met gefreiter (sld. I) Nuding
Ontsmettingswerk in de „vuile” verbandplaats van 11 Gnkbat
Res. off. Miilva GD II Grootenhuys geeft in het doorvoerhospitaal sld. Lamberiks een infuus

Nederlandse gewonden stroomden de gehele dag door deze Duitse verbandplaats, gasgewonden eerst door de vuile, conventionele rechtstreeks door de schone vbpl. In de vuile vbpl bevond zich een flinke douche-inrichting zowel voor liggende als staande patiënten, waar verscheidene patiënten tegelijk konden worden verwerkt. Om van de schrik te bekomen kregen allen na de behandeling een stevige Duitse boterham, dik met worst of spekvet belegd, en een kroes thee. Dat ging er bij de Limburgse Jagers van 16 Painfbat wel in! Alleen hadden ze in plaats van thee liever koffie gehad...

In de Nederlandse verbandplaats heerste eveneens gedurende de gehele oefendag een grote drukte van met de ziekenauto's aangebrachte oefengewonden. Ook hier was een vuile en een schone afdeling, op vrijwel dezelfde leest geschoeid als in de Duitse vbpl.

In beide verbandplaatsen bevonden zich operatietenten, waar de patiënten net zo lang op de operatietafel bleven liggen als normaal de operatie zou hebben geduurd. Het viel op, dat de Duitse chirurgen in het wit, hun Nederlandse collega's in het groen waren gekleed.

Doorvoerhospitaal

DE laatste schakel werd gevormd door het 112 Doorvoerhospitaal, ingericht door voor herhalingsoefeningen opgeroepen militairen van dat onderdeel. Commandant was majoor-arts Verhagen.

In feite is zo'n doorvoerhospitaal (dat zich op legerkorps-niveau bevindt) een compleet ziekenhuis, maar dan onder tentzeil. Het biedt plaats aan 400 patiënten, kan worden uitgebreid tot een capaciteit van 600 en vrijwel elke chirurgische ingreep kan hier worden verricht. Van ontsmetting van gasgewonden is hier uiteraard geen sprake meer, daarvoor zijn bhp en vbpl de aangewezen inrichtingen. Wel kan voor de aangeverde gaspatiënten een uitgebreide therapie worden ingeschakeld.

Na het doorvoerhospitaal te hebben doorlopen keerden de oefengewonden weer terug naar hun onderdeel, hetzij om nog dezelfde dag, maar anders de volgende

chemische oorlog

Duits gepantserd terreinvoertuig voor het bergen van gewonden

behorend tot een in Hamburg gelegerde Duitse pantserdivisie. De Duitse compagnie telde ongeveer 180 man personeel en had hier een hoofdverbandplaats ingericht, met ABC-sluits, waardoor dus alle aangevoerde gaspatiënten werden gevoerd.

Uiteraard ging ieders belangstelling uit naar het werk en het materieel van deze Duitse geneeskundige eenheid, te meer, omdat het de eerste keer was, dat aan een Nederlandse geneeskundige oefening Duitse troepen deelnamen. Wat onmiddellijk opviel bij het betreden van de Duitse verbandplaats was het rustige licht der TL-buizen en de uitstekende verwarming door middel van ingeblazen warme lucht, die overigens ook bij ons in gebruik is. Op deze winterse sneeuw dag leek ons in de Duitse tenten de temperatuur behaaglijker dan in de Nederlandse.

Uiteraard hadden de Duitsers niet hun slechtste materiaal meegebracht. Wat men hier te zien kreeg, mocht er in elk opzicht wezen. Interessant was ook het gepantserde terreinvoertuig (fabrikaat Hotchkiss) waarmee twee zittende en twee liggende gewonden door het moeilijkste terrein zonder veel schokken snel kunnen worden vervoerd. Deze voertuigen zijn wel bij de brigade maar niet op divisie-niveau aanwezig. Het ligt in het voornemen,